

ХЕРСОНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ, ПРОГНОЗНІ СЦЕНАРІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

VI Міжнародна науково-практична конференція

18-19 квітня 2024 року

**MODERNIZATION OF ECONOMY:
CURRENT REALITIES, FORECAST SCENARIOS
AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

VI International scientific-practical conference

18-19th of April 2024

**Херсон – Хмельницький, 2024
Kherson – Khmelnytskyi, 2024**

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:**Міністерство освіти і науки України (Ministry of Education and Science of Ukraine)****Голова організаційного комітету конференції (Head of the Conference):**

Шандова Наталія Вікторівна (Shandova Nataliia) – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки (Doctor of Science (Economics), Professor)
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон – м. Хмельницький, Україна

Заступник голови організаційного комітету конференції (Coordinator of the Conference):

Олійник Наталія Миколаївна (Oliinuk Nataliia) – к.т.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки (Ph.D, Associate Professor)
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон – м. Хмельницький, Україна

Члени організаційного комітету конференції:

Алі Солтани (Ali Soltani) – PhD, MURP, BE., PIA, Professor of Urban Design/Planning
ШИРАЗСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Шираз, Іран (SHIRAZ UNIVERSITY, Shiraz, Iran)
УНІВЕРСИТЕТ ПІВДЕННОЇ АВСТРАЛІЇ, м. Аделаїда, Австралія (UNIVERSITY OF SOUTH AUSTRALIA, Adelaide, Australia)
УНІВЕРСИТЕТ ФЛІНДЕРС, м. Аделаїда, Австралія (FLINDERS UNIVERSITY, Adelaide, Australia)

Сабольч Нагі (Szaboles Nagy) – habil., PhD, M.Sc. in Business Economics, Vice Dean for International Relations, Head of Department of Marketing Strategy & Communication, Associate Professor
УНІВЕРСИТЕТ МІШКОЛЬЦА, м. Мішкольц, Угорщина (UNIVERSITY OF MISKOLC, Miskolc, Hungary)

Жартай Жанибек Маратович (Zhartai Zhanibek) – PhD, асоційований професор, завідувач кафедри економіки та міжнародного бізнесу (PhD, Associate Professor, Head of the Department)
КАРАГАНДИНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА Є.А. БУКЕТОВА, м. Караганда, Республіка Казахстан (KARAGANDY UNIVERSITY NAMED AFTER ACADEMICIAN E.A. BUKETOV, Karaganda, Republic of Kazakhstan)

Чарекішвілі Лія (Charekishvili Lia) – Academic Doctor, Professor
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Тбілісі, Грузія (EUROPEAN UNIVERSITY, Tbilisi, Georgia)

Джуретич Гордана (Đuretić Gordana) – PhD, Associate Professor of the Department of Management
УНІВЕРСИТЕТ «УНИОН – НИКОЛА ТЕСЛА», м. Белград, Сербія (UNIVERSITY «UNION – NIKOLA TESLA», Belgrade, Serbia)

Ковальов Анатолій Іванович (Kovalyov Anatoliy) – д.е.н., професор, ректор
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Одеса, Україна

Лігоненко Лариса Олександрівна (Ligonenko Larysa) – д.е.н., професор, професор кафедри бізнес-економіки та підприємництва
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА», м. Київ, Україна

Орехова Альвіна Іванівна (Oriekhova Alvinna) – д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Суми, Україна

Кубіній Наталія Юрївна (Kubiniy Natalya) – к.е.н., професор, Заслужений економіст України, професор кафедри економіки і підприємництва, директор Бізнес-центру УжНУ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ», м. Ужгород, Україна

М 74 Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18-19 квітня 2024 р., м. Херсон – м. Хмельницький). Херсон : Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2024. – 365 с.

ISBN 978–617–8187–22–4 (електронне видання)

Рекомендовано до друку Вченою радою Херсонського національного технічного університету (Протокол №14 від 27.06.2024 р.)

Матеріали учасників конференції друкуються в авторській редакції. За дотримання норм авторського права та достовірність наведених фактичних даних відповідає автор матеріалів.

УДК 330.3-026.16

ISBN 978–617–8187–22–4 (електронне видання)

© Херсонський національний технічний університет, 2024

© Kherson National Technical University, 2024

© ФОП Вишемирський В. С., 2024

Сторожук Т.М., Моргуненко А.С. ПОПЕРЕДНЄ УЗГОДЖЕННЯ ЦІНОУТВОРЕННЯ У КОНТРОЛЬОВАНИХ ОПЕРАЦІЯХ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ.....	307
--	-----

Секція: ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ
Section: FINANCE, BANKING, INSURANCE

Posadnieva O.M., Zosymchuk V.V. EFFECTIVENESS OF UKRAINIAN BANKS DURING THE WAR.....	310
Şersun V.V., Beda O.I. DEPOSIT POLICY OF A COMMERCIAL BANK.....	312
Shaheen Saniaa, Bektaş Çetin. CASH FLOW VOLATILITY AND CAPITAL STRUCTURE: ROLE OF MACROECONOMIC FACTORS.....	316
Sidelnykova L.P., Kibenko V.V. MONETARY COMPONENT OF THE FUNCTIONING OF THE DOMESTIC LABOUR MARKET.....	319
Ştahovschi Ada. PROBLEMS AND OPPORTUNITIES IN THE MANAGEMENT OF THE PLANNING AND BUDGETING SYSTEM OF PUBLIC INSTITUTIONS.....	322
Алексєєнко Л.М., Юркевич О.М. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИЙ СУПРОВІД МАСШТАБУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	327
Андрос С.В. КРЕДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСТУПНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	329
Клименко К.В., Ухналь Н.М. КЛІМАТИЧНЕ ФІНАНСУВАННЯ В УМОВАХ МІНЛИВОГО ЛАНДШАФТУ.....	331
Коваленко В.В. РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО БАНКІНГУ В УКРАЇНІ.....	335
Козир Ю.Р. ЕЛЕКТРОННІ РОЗРАХУНКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ.....	338
Мовчан В.В. (Науковий керівник Ткачук Н.М.) ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГРОШОВОЇ ОДИНИЦІ УКРАЇНИ.....	340
Новосьолова О.С., Прищенко В.В. ОЦІНКА РОЛІ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК У ДОХОДАХ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....	343
Письменний В.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ INSURTECH В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	345
Рубайко К.А. (Науковий керівник Калита О.В.) ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ ІНКЛЮЗІЇ.....	348
Рябець О.М. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК СУЧАСНИЙ ІМПЕРАТИВ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ.....	350
Синчак В.П., Юрчук Д.І. ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ПОЛЬЩІ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ.....	354
Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. АНАЛІЗ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ.....	358
Ярмоленко Ю.Ю. ЗАБОРГОВАНІСТЬ З БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В СТРУКТУРІ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ.....	361

Список літератури

1. Національна стратегія доходів до 2030 року : затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1218-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/proskhvalennia-natsionalnoi-stratehii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223> (дата звернення 10.04.2024).
2. В Україні працюють над реформою спрощеної системи оподаткування, – Гетманцев. Дебет – Кредит. URL: <https://news.dtkk.ua/simple/individual-single-tax/88477-v-ukrayini-praciuiut-nad-reformoiu-sproshhenoyi-sistemi-opodatkuвання-getmancev>
3. Działalność nierejestrowa i inne rodzaje działalności, których nie trzeba rejestrować. URL: <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00115> (дата звернення 10.04.2024).
4. Оподаткування бізнесу. URL: <https://ukrbizpol.org/investuvannya-v-polshhu/opodatkuвання-biznesu/> (15.04.2024).
5. Jak wybrać optymalną formę opodatkowania przychodów z działalności gospodarczej. URL: <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00115> (15.04.2024).
6. Мірошниченко О., Щигорева В. Система оподаткування малого бізнесу: досвід Польщі. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/108> (дата звернення: 15.04.2024).
7. Progi podatkowe w Polsce 2024. URL: https://www.ey.com/pl_pl/tax/progi-podatkowe-w-polsce-2023 (15.04.2024).
8. Twój e-PIT. URL: <https://www.podatki.gov.pl/pit/twoj-e-pit/> (15.04.2024).

Тютюнник Ю.М.

*к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,*

*Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

Тютюнник С.В.

*к. е. н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

АНАЛІЗ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Успішний розвиток банківського сектора економіки передбачає ефективний рух грошових коштів. Вивчаючи грошові потоки, з одного боку, банк ставить на меті залучити якомога більше коштів клієнтів і тим самим поповнити ресурсну базу (пасиви банку), з іншого – раціонально використати наявні кредитні ресурси для здійснення активних операцій у різних ефективних формах, не допускаючи їхнього відтоку з банку. Грошові потоки банку вивчаються з метою [1]:

- підвищення якості обслуговування та розвитку взаємовідносин з пріоритетними клієнтами;
- здійснення кредитної підтримки суб'єктів господарювання з одночасним забезпеченням максимальної концентрації грошових коштів на рахунках банку, мінімізації їх відтоку до інших банків;
- супроводу кредитних коштів та контролю за їхнім цільовим використанням;
- збільшення ресурсної бази за рахунок залучення на обслуговування дочірніх структур, партнерів та посередників клієнтів банку (як шляхом відкриття поточних рахунків, так і спрямування через відкриті рахунки основних грошових потоків);
- використання інформації про рух коштів клієнтів для прийняття рішень щодо оцінювання ризиків;

- забезпечення надійності банку.

Основним джерелом інформації для аналізу руху грошових коштів банківської установи є дані форми фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів за прямим методом», яка складається відповідно до Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України [1]. У цій формі рух грошових коштів банку відображається у розрізі трьох видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової, що зумовлює формування відповідного алгоритму комплексного оцінювання грошових потоків (рис. 1).

1. Чисте надходження / (вибуття) грошових коштів від операційної діяльності
2. Чисте надходження (вибуття) грошових коштів від інвестиційної діяльності
3. Чисте надходження (вибуття) грошових коштів від фінансової діяльності
4. Вплив зміни валютних курсів на залишок грошових коштів та їх еквівалентів
5. Готівкові кошти на тимчасово окупованих територіях
6. Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти
7. Чисте збільшення / (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів (п.1+п.2+п.3+п.4+п.5+п.6)
8. Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду
9. Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду (п.7+п.8)

Рис. 1. Алгоритм комплексного оцінювання грошових потоків банку за інформацією «Звіту про рух грошових коштів за прямим методом»

У процесі горизонтального (часового) аналізу грошових потоків банку за інформацією «Звіту про рух грошових коштів за прямим методом» визначаються обсяги формування додатного, від'ємного та чистого грошових потоків, оцінюється динаміка та тенденції зміни їхніх величин (за показниками абсолютного приросту, темпів зростання та приросту). Додатний грошовий потік визначається як сума надходжень грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а від'ємний потік – як сума вибуття грошових коштів за цими видами діяльності [3, с. 210].

Горизонтальний аналіз дає змогу визначити джерела надходження грошових коштів для формування додатного грошового потоку, а також встановити напрями вибуття грошових коштів (складові від'ємного грошового потоку).

Вертикальний (структурний) аналіз додатного, від'ємного та чистого грошових потоків банку проводиться [3, с. 212]:

- за видами діяльності (операційною, інвестиційною, фінансовою), що дає змогу встановити частку кожного виду діяльності у формуванні додатного, від'ємного та чистого грошових потоків;

- у розрізі окремих внутрішніх підрозділів, що покаже внесок кожного з них у формування грошових потоків банку;

- за окремими джерелами надходження та напрями вибуття коштів, що дає можливість встановити їхню частку у формуванні загального грошового потоку.

Вертикальний аналіз дає змогу:

- оцінити структуру грошових потоків, тобто розрахувати частку окремих джерел надходження та напрямів вибуття коштів у загальному обсязі та проаналізувати зміни, що відбулися;

- провести ранжирування джерел надходження та напрямів вибуття коштів за вагомістю та порівняти отримані результати.

За інформацією консолідованої фінансової звітності АТ «Державний ощадний банк України» за 2021-2022 рр. [4; 5] проведемо аналіз руху грошових коштів банківської установи (табл. 1).

Таблиця 1. Аналіз руху грошових коштів АТ «Державний ощадний банк України» за 2021-2022 рр., тис. грн.

Показник	2021 р.	2022 р.	Зміна (+,-)
1. Чисте надходження / (вибуття) грошових коштів від операційної діяльності	5040705	14464132	+9423427
2. Чисте надходження / (вибуття) грошових коштів від інвестиційної діяльності	(5378575)	(3033170)	+2345405
3. Чисте надходження / (вибуття) грошових коштів від фінансової діяльності	(5862311)	(5437581)	+424730
4. Вплив зміни валютних курсів на залишок грошових коштів та їх еквівалентів	(1354303)	3501703	+4856006
5. Готівкові кошти на тимчасово окупованих територіях	-	(106909)	-106909
6. Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти	2604	(12782)	-15386
7. Чисте збільшення / (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів (п.1+п.2+п.3+п.4+п.5+п.6)	(7551880)	9375393	+16927273
8. Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	26553199	19001319	-7551880
9. Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду (п.7+п.8)	19001319	28376712	+9375393

Отже, у 2022 р. порівняно з 2021 р. чисте надходження грошових коштів від операційної діяльності збільшилося на 9423427 тис. грн (у 2,9 раза), а чисте вибуття грошових коштів від інвестиційної та фінансової діяльності зменшилося відповідно на 2345405 тис. грн (43,6 %) та 424730 тис. грн (7,2 %). Якщо у 2021 р. вплив зміни валютних курсів на залишок грошових коштів та їх еквівалентів був від'ємним (-1354303 тис. грн), а в 2022 р. – додатним (3501703 тис. грн). У 2022 р. негативний вплив на чистий рух грошових коштів банку мали такі фактори, як готівкові кошти на тимчасово окупованих територіях та вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти.

Завдяки насамперед суттєвому зростанню чистого надходження грошових коштів від операційної діяльності та скороченню чистого вибуття грошових коштів від інвестиційної та фінансової діяльності чисте зменшення грошових коштів у 2021 р. на 7551880 тис. грн перетворилося на їхнє чисте збільшення у 2022 р. на 9375393 тис. грн. Якщо у 2021 р. залишок грошових коштів на кінець року порівняно з початком року зменшився на 7551880 тис. грн (28,4 %), то у 2022 р. – відповідно збільшився на 9375393 тис. грн (49,3 %). Таким чином, можна констатувати підвищення ефективності руху грошових коштів АТ «Державний ощадний банк України» у 2022 р. порівняно з 2021 р.

Отже, необхідність забезпечення стійкого фінансового стану банківських установ вимагає створення ефективних методик аналітичних оцінок руху грошових коштів, практична реалізація яких забезпечить оперативність прийняття управлінських рішень щодо регулювання грошових потоків. Послідовність комплексного аналізу руху грошових коштів банку включає [3, с. 213]:

- вивчення обсягів, динаміки та структури грошових коштів за джерелами надходження;
- дослідження основних напрямів вибуття грошових коштів за обсягами, динамікою та структурою;
- встановлення впливу окремих факторів (зовнішніх і внутрішніх) на формування грошових потоків банку;

- виявлення рівня достатності формування грошових потоків за видами діяльності, необхідних для нормального функціонування банківської установи;
- визначення ефективності використання грошових коштів у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- співставлення динаміки грошового потоку від операційної діяльності з динамікою доходів та прибутку від операційної діяльності;
- вивчення факторів і прогнозування збалансованості та синхронізації додатного та від'ємного грошових потоків за обсягом і часом для забезпечення поточної та перспективної платоспроможності банку;
- інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень з оптимізації грошових потоків.

Список літератури

1. Класифікація грошових потоків банку. URL: <http://vlynko.com/?p=296> (дата звернення 08.04.2024).
2. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: постанова Правління Національного банку України від 24 жовтня 2011 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11#Text> (дата звернення 08.04.2024).
3. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Методичні напрями горизонтального і вертикального аналізу руху грошових коштів банку. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 44. С. 209-214.
4. АТ «Державний ощадний банк України». Консолідована фінансова звітність за 2021 рік. URL: [7588-oschadbank_2021_fs_conso_ukr.pdf](#) (дата звернення 08.04.2024).
5. АТ «Державний ощадний банк України». Консолідована фінансова звітність за 2022 рік. URL: [OBU%202022%20-%20\(UKR\)%20Conso%20FS.pdf](#) (дата звернення 08.04.2024).

Ярмоленко Ю.Ю.

*к. е. н.,
м. Хмельницький, Україна*

ЗАБОРГОВАНІСТЬ З БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В СТРУКТУРІ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Як відомо, одним із методів управління фінансовими ресурсами є фіскальна консолідація. Остання особливо набуває вагоме значення в умовах світових криз, пандемій та військових конфліктів.

Як стверджують корифеї вітчизняної фінансової науки Т.Єфіменко, С.Гасанов та В.Кудряшов фіскальна консолідація – це державна політика, спрямована на зменшення дефіцитів уряду та накопичення державного боргу [1, с. 8]. Під час повномасштабної війни з агресором інструментам фіскальної консолідації присвячено численна кількість праць науковців економічного та фінансового напрямку. Так, розглядаються проблемні питання фінансування бюджетного дефіциту, проводиться аналіз поточного стану в динаміці зовнішнього та внутрішнього державного боргу України тощо.

Однак такому напрямку як удосконалення адміністрування податкових інструментів, на наш погляд, саме в рамках фіскальної консолідації приділяється недостатньо уваги. Навіть розглядаючи проблеми та напрями підвищення ефективності справляння найвагомішого податку як податок на додану вартість (ПДВ) такі відомі науковці – фінансисти як І.Луніна та О.Білоусова приділили увагу зворотному процесу в адмініструванні як бюджетному відшкодуванню ПДВ (у контексті консолідації Державних фінансів), лише декілька речень, запропонувавши встановити обмеження щодо відшкодування податку у грошовій формі (із